

Ant. v. Giesbreg. Ant. v.

Ant. v. 59.1.

DISPUTATIO THEOLOGICA I.

22

Ad locum

PSALMI XXII.

Ps. 23 --- 32.

Quam

ANNUENTE DEO

SUB PRÆSIDIO

DANIELIS GERDESII

SS. Theol. Doct. Ejusdemque Facult.

& Histor. Sacræ Prof. Publ.

H. L. Q. S.

DEFENDET

MATTHEUS WILH. ADAMUS RHOER

ANGERO - GELRUS,

Ad diem 20. Maji 1735.

23. A

X

DUISBURGI ad RHENUM,

Typis JOHANNIS SAS, Academiae Typographi.

Anno clolcccxxv.

PERILLUSTRI ATQUE GENEROSISSIMO
D O M I N O

DN. STEPHANO
COMITI
DE RANDWYK,

Libero Baroni in Homoet, Domino in Game-
ren, Supremo Dynastæ, Judici, & aggerum præfe-
cto in agro superiori Betaviensi, ad Fœderati Belgii
Ordines Illustrissimos Delegato Ordinario &c. &c.

Ut &

NOBILISSIMO AC CONSULTISSIMO
D O M I N O

DN. REINHARDO
WERNERO LELY,

Sacræ Regiæ Majestatis Borussiacæ à Consiliis,
ut & Illustris Regiminis Clivo-Marcani Assessori & à
Secretis Intimis, nec non rerum Ecclesiasticarum in
Ducatibus Clivenfi Juliacensi Bergenfi & Comitatu
Marcano Syndico.

Dominiis suis Dignissimis & Fautoribus
ad bustum usque Devenerandis.

Disputationem hancce Theologicam
& se totum ea qua par est animi
reverentia & submissione

Offert & Dedicat

M. W. A. RHOER

Respondens.

DISPUTATIO THEOLOGICA I.

Ad locum

Psalmi XXII. Ψ . 23 -- 32.

§. I.

Onstitueram ad *Historiam Apostolorum*, quæ à SPIRITUS SANCTI Actuario, DIVO LUCA conscripta est, *Observationes* quasdam condere *Miscellaneas*, cum opportune admodum illius promissi mentem subit recordatio, cui in *Dissertatione de Myserio Baptismi Christi* §. XXV. p. 18. me quondam ante hoc septennium adstrinxeram, de explicanda scilicet ultima *Psalmi vicesimi secundi* Pericopa Ψ . 23-
fin. Eam igitur, cum ut fidem liberarem, tum ut hac ratione propter argumenti vicinitatem, viam veluti munirem ad ipsam illam *Apostolorum Christi Historiam* illustrandam, nunc, quantum nobis dabitur, hac & sequenti forte ventilatione Academica, explicare propius animo præconcepimus, cui ut infilito annuere velit benignissimus DEUS, eundem veneramur supplices.

§. II. DAVIDEM, Virum per cuius os DEUS locutus est Aët. IV. 25. in hoc Psalmo, CHRISTUM, ejusque *Passiones* & consequentes *Glorias*, atque adeo *Mysterium Crucis*, & *Evangelium Crucis* inter Gentes annunciatum, pandere, adeò manifestum est, ex *Historia Evangelica*, & scriptis Apostolicis, ex
A ipso

ipſo Pſalmi argumento, nulli mortalium ceteroquin applicando, & ex testimoniis, æque JUDÆORUM VETERUM in *ſal-
kut* ad Jeſ. LX. atque CHRISTIANORUM cum *veterum
recentiorum*, ut pro mero obſtinati animi indicio haberi de-
beat, quando vel inter Judæos quidam hic oculos claudunt, vel
etiam inter Chriſtianos, HUGO GROTIUS, Vir alioquin
ſummus, & JOHANNES CLERICUS, noviffimus Grotia-
narum hypotheſium interpolator, hunc Pſalmum literaliter *de
Davide*, typicè autem *de Chriſto* explicandum eſſe cenſent;
Quibus, ne actum agamus, aut Soli quod dicitur lucem accen-
damus, ut eamus obviam, aut argumentorum recenſione veri-
tatem demonſtremus, operæ non exiſtimamus pretium.

§. III. Quin potius brevi quadam *Analyſi* nobis ipſum PSAL-
MI repræſentamus *Argumentum*; Diſpertiri hunc Pſalmum, ſi *In-
ſcriptionem*, qua totum ejus breviter exhibetur *Argumentum*, ex-
cipiamus, in duas Partes, ipſa phraſium diverſitas docet; Enim-
verò dubitari non poteſt, quin *primo quidem* MESSIAS ipſe à *ψ.
1-23.* introducatur loquens, crucis myſterium in omnibus circum-
ſtantiis & ejus conſequens, breviffime exponens. Ita ut *deinceps*
occurrat Concio Evangelica à *ψ. 24-- fin.* cum per APOSTO-
LOS in genere, tum per unum aliquem ſigillatim APOSTO-
LUM GENTIUM habita; prouti ſtatim videbimus enucleatius.
I. Ipſe MESSIAS, dum Eccleſiæ veteri, imo etiam nobis per
Spiritum Propheticum, partim *δενσεις τε και ικετηριας προς τον
δυναμενον σωζειν αυτον εν θανατοι μετα κραυγης ιχυρας και
δακρυων προσφερον* i. e. *petitiones & ſupplicationes ad eum, qui
poterat eum ſalvum facere ex morte, cum timore valido & la-
crymis offerens*, partim vero *ις ακουθεις απο ελλαβειας*, i. e.
exauditus à metu, in ſcenam prodit *ψ. 2-- 23.*

A. In ipſis diriffimis cum animæ tum corporis Paſſionibus,
DEUM PATREM Oratione graviffima, atque ſecun-
dum Patris voluntatem inſtituta, implorat *ψ. 2-- 22.*

n. Inſtituendo *Querelam*, qua de deſertione & denegata pau-
lulum exauditione ita conqueritur, ut ſimul paternam ſibi
omni virium contentione experat opem. *ψ. 2-- 11.* Cujus
a. *Pro-*

γ. Inhibita. *Propositio* efficacissima, qua & summas animæ suæ enarrat angustias, & internum simul explicat mentis desiderium, ne indefinenti suæ orationi deesse amplius velit, juxta cœdus suum & promissionem, DEUS, occurrit, *ψ.* 2. 3.

b. Justificatio, ψ. 4--- 11. *Quæ*

a. In genere, argumenta auxilii non denegandi ponderosissima, ab ipsa Dei gloria deprompta, sistit *ψ.* 4. 5. 6. siquidem

1. Id maximopere Deum deceat ejusque sanctitatem, quippe qui in vanum certe glorificari non velit *ψ.* 4.

2. Ea quoque sit viarum Dei ratio, Patribus in angustia constitutis sed vera animi fiducia in ipsum reclinantibus, demonstrata, *ψ.* 5. 6.

β. In specie, illa ipsa argumenta ad præsentem suam miseriam applicat conditionem, quæ cumprimis, ne pudore suffunderetur exigere videbatur. *ψ.* 7--- 11. ubi videmus.

1. Quo pacto *profundissimam* exinanitionis suæ commemoret *abyssum*, & simul quam omnium fannis per gestus & dicta demonstratis, exceptus sit & excipiat, enarret *ψ.* 7. 8. 9.

2. Quo pacto *perennem* suam in Deum *fiduciam*, quæ nec vana fuerat unquam nec auxilio destituta, in argumentum certissimæ exauditionis adducat *ψ.* 10. 11.

γ. Addendo duplicem *Supplicationem* vehementissimam, ut subito sibi Deus subveniat auxilio *ψ.* 12--- 22.

a. Prior est *generalior*, atque præcipue miserimum atque auxilii omnis expertem delineat statum, sub quo succumbere tam sanctum Dei servum fas non erat *ψ.* 12--- 20. ubi

a. *Supplicationem* suam *proponit ψ.* 12.

β. Eandemque *urget* per descriptionem profundissimi miseria-

miseriarum, in quod deductus fuerat, barathri ψ .
13---20, quando

1. *Primo* quidem, in quas cum corporis tum animæ sit redactus angustias, conqueritur ψ . 13-16.
2. *Deinceps* autem, quam ad mortem, mortem autem crucis secum jam res redierit, exponit ψ . 17. 18. 19.

7. Eandem *instaurat* ψ . 20.

b. Posterior est *specialior*, & cum primis illud respicit imminens ipsi, cum in confinio mortis esset constitutus, periculum, quod & corpori & animæ Christi veluti intentari videbatur. ψ . 21. 22.

B. *Exaudius à metu*, atque *resuscitatus è morte DEUM* glorificat, simulque votivam Deo suspendit orationem, qua se nomen divinum notificare fratribus & regnum cælorum erigere, atque in eo laudibus & encomiis per universum mundum disseminandis gloriosam gratiam celebrare velle fidem facit. ψ . 23.

II. *Evangelica Concio*, quæ post Christum per passiones consummatum primò quidem populum Israëliticum, sed *deinceps* terrarum impletura esset orbem universum, occurrit à ψ . 24-
fin. Qua

A. APOSTOLI ejus, universum Israelem in primis autem fideles ex Judæis invitant & excitant, ut agnoscant & celebrent Dei Triunium gloriam, quæ in ipso passionum Messia mysterio, & in sufficientis auxilii præstatione divina revelata erat ψ . 24. 25.

B. Quibus accinit veluti ac succinit singularis quidam in Ecclesia Apostolica DOCTOR, qui speciatim in Christo exinanito & exaltato gloriari poterat, quique vota sua, quæ nuncupaverat in Ecclesia se persoliturum esse, præ reliquis animum inducere, censeri poterat. ψ . 26--- fin. Is igitur

n. Numero singulari de se testatur, quam & glorificare Deum veller ipse, suamque in Christo unice collocare gloria-

- gloriationem, & quam porrò vota sua coram coetu fidelium exsolvere velit. *ψ.* 26.
2. Reapse invitat ad celebrandum Jehovahæ nomen. *ψ.* 27-29.
- a. Tales, qui jam inter *mansuetos & quærentes Jehovahæ* nomen quoddam fuerant adepti *ψ.* 27.
- b. *Gentes* sine ullo discrimine *omnes*, quæ cum omni *Ægeia* in manum Christi sunt traditæ, ut Regnum ejus inter eas erigatur. *vf.* 28. 29.
3. Vaticinatur de futura *cum gentium plenitudine*, tum Israël's conversione sub finem seculorum plenaria. *vf.* 30. 1. 2.

§. IV. Ex hoc igitur hujus *Psalmi Argumento* summam exhibito, tres nobis colligere liceat in rem præsentem atque ad illustrandam nostram *Pericopam* facientes *Observationes*, quarum *prima* est, versu 23. CHRISTUM quidem, suum *ad Deum Patrem* continuare Sermonem, sed in longe alia quam antea, rerum facie constitutum, *ἰσχυροδεντα* scilicet *ἀπὸ τῆς ἐνλαβείας* exauditum ab illo quo prius distinebatur *metu*; Altera est, quod, secus ac doctissimi quamplurimi Interpretes, & inter eos ὁ *πρω* COCCEJUS, Seculi superioris gloria, & nostri admiratio, censuerunt, existimemus, Christum deinceps à *ψ.* 24. sq. non amplius in scenam produci, nisi in quantum APOSTOLIS *suis* verbum illud salutis atque Evangelium crucis concediderat, sicque ipse per eos, loqueretur, & illi ejus Spiritu animati illud enarrarent atque annunciarent seculis futuris, & populo nascituro; Tertia vero observatio ex superioribus collecta est, inde à versu 26. *Novum* quendam atque à reliquis præconibus & *Apostolis Christi distinctum*, sed singulari tamen gloriæ divinæ zelo ardentem introduci *PRÆCONEM*, ad *annunciandum nomen Christi*, omnemque ejus & justitiam & gloriam *Gentibus*.

§. V. Enimverò, quod ad *primam* illam attinet *Observationem*, ipsum versus illius 23. argumentum, cum superioribus querelis vehementissimis & petitionibus ardentissimis, quæ afflictissimum *Messæ* statum vividissimis coloribus delineabant, collatum, satis luculenter evincit, novam rerum faciem hic occurrere,

rere, atque adeò lætiora hic depingi tempora, quando ENARRABO, inquit, NOMEN TUUM FRATRIBUS MEIS, IN MEDIO COMITII CELEBRABO TE; Qui antehac ludibrio erat habitus ab omnibus, & *famis exceptus* à quibusvis *videntibus* *ψ. 8.* MESSIAS, is nunc se habere *fratres* profiteretur, quos uti fraterno diligit amore, ita ab ipsis quoque fraterno affectu reciproco accipiat; Qui antehac ex consilio divino, *contemptus populi* fuerat *ψ. 7.* & *opprobrium hominum*, is nunc se habere *comitium* atque *in ejus medio* versari, ita ut sibi quoque Doctoris munus non obscure attribuat, affirmat: Qui antehac rebus in arctis summisque, adeo constitutus erat, ut *salus esset longinqua*: *ψ. 2.* ut *non esset qui opulareretur* *ψ. 12.* is nunc *Nomen Dei* propinquum, manifestatum, glorificatum, & à se glorificandum agnoscit; Qui antehac procul ab omni semotus fuerat laudis materia, quippe qui meras funderè querimonias, & molem subire debuerat passionum, is nunc sibi *laudis* subnatam esse *materiam* pronuntiat, atque ut Sancto, qui *habitabat gloriations Israelis*, illic quoque *sacrificium laudis* offerre posset & juvenco labiorum.

§. VI. Neque autem quisquam dubitaverit, quin, cum CHRISTUS hæc loquatur, & superiora omnia usque ad minutissimas etiam circumstantias, uti ex Historia liquet Evangelica, in *Jesu Nazareno*, atque *in ejus cruce*, fuerint impleta, nostra quæque hæc verba in ipso suum sortita fuerint complementum. Quid? quod omni prorsus tergiversationi morosæ PAULUS ipse incidat nervum & præscindat ansam in *Epist. ad Hebr. II. 11. 12.* verbis illis: *Δὲ ἢ ἀντιὰν ἐκ ἐπαίχουεται* (loquitur autem de Jesu Christo) *ἀδελφὸς αὐτοῦ καλεῖν, λεγὼν. ἈΠΑΓΓΕΛΑ ΤΟ ὄΝΟΜΑ ΣΟΥ ΤΟΙΣ ἈΔΕΛΦΟΙΣ ΜΟΥ, ἘΝ ΜΕΣΩ ἘΚΚΛΗΣΙΑΣ ἽΜΝΗΣΩ ΣΟΙ.* Propter quam causam *nec ignominie ducit* (Dominus) *eos fratres vocare*, dicens: *ANNUNCIABO NOMEN TUUM FRATRIBUS MEIS, IN MEDIO ECCLESIE TE LAUDABO.*

§. VII. Sed ut, cum hujus citationis Apostolicæ, tum ipsorum verborum summam mente complectamur, tribus quod ajunt verbis efficiendum est. Erat in eo Apostolus, ut evinceret verum

rum hominem esse debuisse Christum, qui humanis moveri affectibus, & affici posset doloribus, quo sic deinceps passionum ejus tanto exsplendesceret magis decentia, &, quam passiones, supremæ ejus excellentiæ in qua demonstranda versabatur Apostolus, derogare nil quicquam possent; Quum autem quod Christus *verus* esse debuerit *homo*, partim ex typis comprobet, partim ex dictis V. T. tum videmus *typicum* illud argumentum vl. 11. verbis: 'Ο τε γαρ ἀγιάζων, καὶ ὁ ἀγιαζομενος, ἐξ ἑνὸς πάντες; ita proponi, ut pateat, eum respicere, *sive* ad primitias, quæ totam sanctificabant messem, *sive* ad primogenitos, qui totam fratrum cohortem faciebant sanctam, *sive* ad Levitas & Sacerdotes, per quos totus Deo consecratur Israel, cum eisdem ex una excisus rupe, *sive* denique ad propitiatorium, quod Cherubinos gloriæ, connexos secum sanctificare, dici poterat; In hisce enim omnibus, quædam quasi conspecta fuerat prælusio Naturæ Christi Humanæ; Illud verò quod à *dictis prophetis* deprimebat Apostolus argumentum, ex hoc ipso dicto nostro ita urgetur, ut ex eo colligat Apostolus; *Christum* esse peculii sui ex *hominibus* sibi dati *fratrem*, atque adeo ipsorum naturæ participationem, siquidem ipse hoc dixerit: ΑΠΑΓΓΕΛΩ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΟΥ
κ. τ. λ.

§. VIII. Votum igitur hic præconcipere CHRISTUM ex mortuis resuscitatum, liquet, quando inquit: אספרא שמך להחי בתוך קהל ישראל: Quod esse bimembre nemo non videt: Per *Nomen* divinum, quod priori membro commemorat, uti in genere omnes intelligimus virtutes divinas, quibus se notum facit Deus, atque cognoscendum præbet, ita cum primis eas hic nobis representamus, quas in illo ipso Satisfactionis, & Consummationis Christi per passiones, negotio demonstraverat, quæque ut peccatori revelarentur necesse erat, Sapientiam, Bonitatem, Justitiam, Sanctitatem, Omnifufficiantiam & sim. ex quibus omnibus ei debetur *Gloria*, quæ ipsa quoque *Nomen* ejus dicitur. Conf. Exod. XXIII. 21. XXXIV. 6. 7. Quas omnes dum se *annunciaturum* sive *enarraturum* juxta emphasin verbi ספר pollicetur Messias, varia indigitat; Complecti hoc nomen, & in illa

illa virtutum divinarum serie dari multa, quæ ο *κοσμος* & *γινωσκεις*
 1 Joh. III. 1. imo quæ hactenus non ita distincte atque dilucide
 fuerant exposita, *Ἀποκρυφα* quædam, saltem quæ audita nondum
 ita erant dum *nox* fuerat Jes. XXI. 11. quæ *Μυστηριον* *χρονου*
διδωσις *οσφρηνου* Rom. XVI. 25. fistebant, quæque *oculus non-*
dum viderat, *auris nondum audiverat*, *nec in cor ullius ascenderant*
 1 Cor. II. 9. Hæc autem à se qui os Jehovæ erat, diffuse, in
 omnibus suis circumstantiis, & accurate, juxta nativam mysterio-
 rum ipsorum indolem fore revelanda, ut sanctificari possit no-
 men JEHOVÆ; Neque verò se hæc tantum manifestaturum,
 tanquam ab aliis audita, sed, tanquam propria sua, quæque in
 sinu Patris viderat, ut articulate & perspicue ea evolvere posset;
 ac per partes velut enucleare; Quò præcipue pertinet gloriosum
muneris Domini Prophetici post resurrectionem exercitium, id-
 que tum quoad Apostolos, tum quoad reliquos electos; Hos enim
 per *Fratres Christi* intelligendos esse fidei docet analogia; Tam-
 etsi enim carnis & sanguinis in genere particeps redditus fuerit
 per incarnationem Christus, homo natus ex hominibus, tamen
 strictiori significato eos hic appellari *fratres*, quorum ipse factus
 est per resurrectionem primogenitus, quique per ipsum ejusdem
 Spiritus participes redditi *sanctificati* sunt, ex superioribus jam
 colligitur, prouti præ reliquis huc ipsi pertinent Apostoli, *Fra-*
tres ejus qui dicuntur Math. XII. 48. 49. XXVIII. 10. quibus
 Nomen Patris enarravit per passionem consummatus CHRISTUS,
 tum quando eos propius *de mysteriis regni cælorum* instituit Luc.
 XXIV. 27. 44. Act. I. 3. tum quando Spiritum S. in ipsos effu-
 dit, qui eos *in omnem duxit veritatem* Joh. XVI. 13. quando eos
 aptos reddidit, ad eloquendum *magnalia Dei* Act. II. 11. Veluti
 in genere per prædicationem Evangelii *fratribus reliquis*, resur-
 rectionis filiis, per prædicationem Evangelii Patris nomen, se-
 que ipsum, in cuius medio Patris nomen erat, manifestavit, ut
 tum quoque impleri jam ceperit illud Psal. VIII. 2. *JEHOVA*
Domine noster quam magnificentum est nomen tuum in universa terra;
qui majestatem tuam collocasti in cælis.

s. IX. Sed hoc illud est, quod posteriori membro בתוך קהל
 אלהים

uberius indigitatur, *sive* intueamur ipsum illud emphaticum הלל quod Apostolus per *Υμνεω* non minus emphatice reddidit, *sive* contemplerur locum & personas, quibus & ubi hæc *celebratio* Jehovæ erat instituenda, quæ phrasi בחור קהל & ἐν μέσσοις ἐκκλησιαστικῶν indicantur: Verbum enim הלל in Pihel eam habere significationem constat ordinariam, qua *laudationis, celebrationis, prædicationis* actus intensus pariter atque vehemens exprimitur, præcipuumque habet objectum in Scripturis, DEUM, atque *Nomen ejus*; Unde Ps. CL. 6. totus Psalmorum divinatorum liber hoc epiphonemate clauditur exhortatorio, כל נשמה תהלל יה הללו יה, *Omnis anima CELEBRET DEUM; CELEBRATE DEUM:* ipseque DEUS Exod. XV. 11. tanquam נורה תהלה *timendus laudibus* vel *præconiis* nobis describitur & in hoc ipso Psalmo nostro vs. 4. appellatur יושב תהלות ישראל *Inhabitans laudes vel gloriations Israelis* i. e. habitans inter laudes ipsi ab Israele tribuendas: Neque ab hac emphasi verbi הלל abludit verbum *Υμνεω* quod usurpavit APOSTOLUS, cum ignotum non possit esse cuiquam, id quod THOMAS MAGISTER in *Eclogis vocabulorum Atticorum* p. m. 111. tradit: *Υμνον* de Deorum & *ἑγκωμια* de hominum laudationibus usurpari, quamvis ipsum verbum *Υμνω* asserat idem *ἔπιθις καὶ ἀνθροπων* occurrere: Et quis nescit *Hymnos* antiquissimum Poeseos genus, quo Deorum laudes continebantur? unde de iis THEOCRITUS Idyl. XVII. 8. *Ῥυμοὶ δὲ καὶ ἀθανάτων γέρας ἀντων* *Hymni enim Immortalium etiam sunt præmium*; Quis CALLIMACHI nescit *Hymnos* in Jovem, Dianam, Apollinem &c. tanto eruditionis reconditæ apparatu ab Illustri Viro EZECHIELE SPANHEMIO illustratos? NEMANDRUM Rhetorem ab Aldo editum qui ab initio tractatus de divisione *των ἐπιθετικων* p. 594. de *Ῥυμοις* *sive Deorum laudationibus* continuè agit, in scenam hic producimus? Aded ut MESSIAS quando se *laudaturum esse DEUM* fidem facit, id cum primis indigiter, se decentias supremi Numinis intus perspectas habere, easque tales esse & tantas, ut eas celare aut celare velle non possit, quin potius, eas omnium celebratione dignas esse; se experimento didicisse, quanta sit JEHOVÆ benignitas

mignitas erga eos qui suam in eo fiduciam habent repositam, quanta DEI in salutis negotio fidelitas, & quanta ipsi nunc cumprimis post consummatum salutis negotium laus debeat & gloria, quam ipse lubenter DEO exhibere percuperet, ita ut simul alios quoque excitaturus esset, qui gloriam nominis divini agnoscetes, eandem celebraturi essent ac uno ore proclamaturi, quod DEUS esset timendus laudibus; sicque sacrificium laudis oleo Spiritus delibutum ipsi essent oblaturi.

§. X. Verum enim verò, dum se id *הקל בתו* *ἐν μωσῶ ἐκκλησιας*, facturum, spondet, nemo non videt, eum ita docere velle, quam nunc populum, per passiones consummatum, acceperit *ἐς προπαισιον*, comitium quoddam, & *concionem electorum* ex Judæis & gentibus per totum mundum, uno verbo ECCLESIAM ad quam *הקל בתו* *ἐν ἡμέραις τῆς ἐκκλησιας*, quomodo dies dicitur quo Deus cum populo suo locutus est ad montem Sinai, Deut. IX. 10. X. 4. XVIII. 16. locuturus esset, & in cujus ore *verbum laudis* & Evangelii præconium esset daturus, legem Dei in medio omnium positurus Jerem. XXXI. 33. & *labium clarum* conversurus ad gentes Zephan. III. 9. Quod omne quomodo sub principio œconomiae novæ ab ipso CHRISTO factum fuerit, & quomodo hoc ipsum nunc quoque fiat in congregationibus justorum, demonstratione luculenta non indiget. Collegit enim JESUS CHRISTUS sibi *ecclesiam*, quæ perpetuo Deum agnoscat ac celebret, per enarrationem nominis divini ita adactus est *Fraterum Christi* numerus, ut ECCLESIAM & congregationem magnam constitueret, in qua universos sua voce & exemplo excitat, ad celebranda Dei beneficia.

§. XI. Neque adeo mirum est, quod CHRISTO ex mortuis suscitato vota que sua solventi Deo statim quoque vs. 24. & 25. fuccinant fratres ejus, APOSTOLI cumprimis, *עם נרבות* Pf. CX. 3. & ii, qui testes ejus esse debebant, *ἐν τε Ἱερουσαλημ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἑσχάτης τῆς γῆς* Act. I. 8. Ut non dubitemus quod *Observatione secunda* §. IV. jam monuimus; *Evangelicam* hic pandi *Concionem*, quæ primo quidem populo Judæico, cum ex Sione Lex Evangelii quoque deberet prodire, nec de-

deceret CHRISTI contubernales, aded cito relinquere *Judaicam gentem*, electam quondam, & ab omnibus segregatam nationibus mundi, facta est per *Apostolos*, quaque invitabantur, uti ex vs. 24. & 25. liquet, reliquæ seminis Jacobi, ut agnoscant & celebrent DEI TRIUNIUS gloriam, quæ in ipso passionum Messiaæ mysterio, & in sufficientis auxilii præstatione divina revelata erat: Quos invitant hi *Præcones* ad laudes JEHOVÆ extollendas, dicuntur *Timentes JEHOVAM* יהוה ירא itemque כל זרע יקרב & כל זרע ישראל & כל זרע יקרב & כל זרע ישראל. Judæorum hic præterimus ineptias à Clar. RIVETO citatas, per *Timentes Deum* sacerdotes, per *semen Jacobi* Levitas, & per *semen Israelis* omnes Israelitas, intelligentium, & temere innoxorum loco Ps. CXXXV. 19. Atque in genere tantum notamus, personas qui primò generalius per יהוה ירא *timentes Jehovah* indigitabantur, propius statim per זרע יקרב & כל זרע ישראל & כל זרע יקרב & כל זרע ישראל determinari, sicque indicari, quam hæc prior *concio Evangelica* potissimum concernat nationem *Judaicam*, & reliquias in ea juxta propositum Gratiaæ, contradistincte *ad Gentes*, de quibus vs. 28. seq. Veluti ipsum quoque hoc *Jacobi & Israelis semen*, ipse hæc ex gente Judaica reliquæ, ab altera parte, per illam priorem descriptionem accuratius designantur, illos nimirum ad hanc laudem nominis divini incitari solos, qui inter Israelitas & Jacobitas *timebant Dominum*, atque Reverentia Numinis divini tangebantur: *Timor Domini* uti verum exprimit omnis cultus Dei principium, ita fidem includit cum animi submissione sive abnegatione sui, propter summam Dei ὑπεροχὴν, propriamque dependentiam, unde fames & sitis consolationis propullulat, itemque cauta sollicitudo & attentio ad defungendum rite omnibus officiis, quæ Lege Dei præscribuntur, ne removeatur anima ab ejus facie, quæ sola animæ lux est, neve iratum eum sentiat, aut ejus judicia experiri cogatur Job. XXXI. 23. Qui ipse *timor filialis* sigillatim Deum in illustri illo τετραγράμμητον יהוה, JEHOVAH, habet pro objecto, i. e. tantquam talem, quem se exhibet in foedere gratiaæ, & ad quem timendum eò magis obligantur fideles, quo magis ab ejus veri-

tate omnium promissionum implementum expectatur; Unde simul collucescit, quomodo speciatim fidelibus N. T. sigillatim verò illis cumprimis *hic timor* comperat, qui sub N. T. principio jam primariæ promissionis implementum in ipso per passionis consummato & ex mortuis resuscitato Messia acceperant, quibuscum super sacrificio Messia erectum erat cœdus, qui quam ipsi Messia in passionibus gravissimis adfuerat Deus & quam repentinum pariter ac sufficiens ipsi auxilium præstiterat, experti didicerant; unde simul, quam idem ille Deus Triunus ad complendum Gratiæ negotium, sibi, tametsi consilii essent inopes & derelicti ab omnibus, non defuturus esset, πληροφορος colligere debebant.

§. XII. *Per omne semen Jacobi, & omne semen Israelis*, uti ex ipsa liquebit Analyti, superius data, hic eos intelligimus, qui secundum carnem ex Jacobo geniti sunt, & Israelis erant filii, ita tamen ut ad Jacobi filios per promissionem, quoque pertinerent, ad eos qui uti ex Israele erant, ita ipsi quoque Israel Rom. IX. 6. Neque enim omnes qui ex Israele erant hic in censum veniunt, neque ad eos omnes hic sermo dirigitur, sed ad *timentes Deum* inter eos, idque absque ullo discrimine, modo timoris scintillas cordi inclusas gererent, atque reverentia nominis divini tangerentur: Quod hi *timentes* autem, qui primitiæ futuri erant Ecclesiæ N. T. sigillatim quoque *semen Jacobi* dicuntur, id fieri propterea notandum est, ut se *primogenitos* esse, atque pertinere ad ecclesiam πρωτοτοκων ἐν ἑβραϊοῖς ἀπογεγενηµενων Hebr. XII. 23. non ignorarent, simul verò etiam addiscerent quam ipsis incumberet, eò omni virium contentione anniti, ut *promissionem adipiscerentur*: Veluti porrò, quod distinctim *semen Israelis* appellabantur iidem, docere nos potest, veros hic intelligi, & *genuinos Israelis*, quod ab ipso Deo nomen Jacobo datum erat in memoriale luctæ cum Deo forti *filios*; qui fidei paternæ vestigia legentes, cum Israele Patre suo expectaverant *salutem Jebovæ*, qui robor fidei exseruerant, atque in lucta spirituali, quam subiverant, victores evaserant, ut sese juxta vaticinium Jes. XLIV. §. nominare possent nomine *Jacob* & cognominari nomine *Israelis*.

§. XIII. Hos omnes invitari ab Evangelii præconibus, ad *celebra-*

celebrationem Jehovahæ, glorificationem ejus, & pavorem coram ipso videmus: verbis vers. 24. p. post. והללוהו, כבודו, & כבודו ונורו ממנו *Celebrate eum, glorificate eum, & metuite ab ipso*, additis simul rationibus prægnantissimis vers. 25. quæque, quod **COCCEJUS** noster ad h. l. jam observavit, tamen singulariter ad singula singulæ conspiciuntur accommodatæ; ita ut prior ratio שקף ולא בחד ולא עינינו עמו *Non enim sprevit nedum abominatus est passionem inopis speciatim ad celebrationem*, altera ולא הסתר פניו ממנו *Neque abscondit faciem suam ab illo, ad glorificationem*, & tertia denique ratio ונשועו אליו שמע *Et cum quiritaretur ad ipsum audivit*, ad illum *sacerum timorem coram Deo potissimum respiciat*:

§. XIV. Nemo non videt, quam **CHRISTUS** à metu exauditus, & per passiones consummatus, laudis materiam subministraret timentibus Jehovaham ex Judæis, Ecclesiæ primogenitorum & Israelitis Novi Testamenti genuinis: Est igitur **CHRISTUS**, qui nobis sub nomine עי in hoc vaticinio depingitur, quod quomodocunque accipiamus, genuinam Messiae indolem nobis sistet atque conditionem, sive illud per *mansuetum* interpretemur atque *mitem*, sive, quod hic propius in censum venit, quodque potius per vocem Hebraicam designatur, illud per *pauperem* reddamus; Utraque enim & paupertatis & mansuetudinis notio, in Christo veluti coaluit; prouti utraque etiam in genuinis ejus affectis coalescere debet, quod ad ψ. 27. docebimus. Non semel is in verbo Prophetico sub *pauperis* & *egeni* nomine nobis repræsentatur, uti Psal. XL. 18. ubi אביון & עי conjunguntur, conf. Psal. LXXIX. 30. & secundum nonnullos Psal. XXXV. 10. Imo Zach. IX. 9. Messias Rex עי futurus prædicitur, quod Math. XXI. 5. per πτωχος redditur, ut quam bene *humilitatis* & *mansuetudinis* notio simul cum illa altera *paupertatis* coalescat, indigitetur: Non semel de Servatore nostro Domino J. C. Paulus vocabulo πτωχος utitur 2 Cor. VIII. 9. omniaque quæ de Jesu Christo in Evangeliiis sunt revelata, eum quoad corpus *pauperem* & *inopem* quoad animum *mansuetum* & *mitem* sistunt: Ipsique Judæi veritatis tacti radii diffiteri non possunt **MESSIAM pau-**
perem

perem quoque exspectari, quo illa cum primis faciunt verba in Gemara Sanbedrin fol. 98. col. 1. quæ non possumus non adducere Dixit R. Alexandri R. Jehosiuam filium Levi objecisse scriptum est Dan. VII. 13. *Ecce in nubibus cæli veniet sicut filius hominis; & Zach. IX. 9. Scriptum est, pauper & inequitans asino: וכו עמי רוכב על חמור: Si mercantur veniet in nubibus cæli, si non mereantur pauper & equitans super asinum.* Quidquid sit cum paupertatem Christi Satisfactionis negotium efflagitaret, tum ipsa personæ dignitas & intemerata Mediatoris sanctitas ejus efflagitabat mansuetudinem pariter atque humilitatem, quæ illa animæ paupertas est, quam imitari decet genuinos Christi discipulos, cum ceteroquin paupertatem sectari velle, sit officia charitatis erga proximum sufflaminare, atque pertinere ad ἐπιλοθρησκείαν Deo exosam.

§. XV. Verum enim vero, laudare Deum triumnum ejusque nomen celebrare debebant timentes Dominum propterea quod Messiae passiones antea per totum Psalmum prædelineatas non spreverat Deus, nec abominatus erat; Per vocem מוֹרָא, quæ semel tantum hoc loco occurrit, quamque LXX. per δεισῶν vertunt & Judæorum Interpretes per clamorem, omnino, totam illam intelligimus miseriam, quam pro redimendo genere humano in se suscepit Christus, quamque per δεισεῖς & ἰκετηρίας Hebr. V. 7. μετα κραυγῆς ἰχυράς καὶ δακρυῶν quoque demonstravit, ut quidquid ad passionem ejus pertinet, huc referri debeat, totum Messiaë sacrificium, quod Deo obtulit; Id non sprevisse Deus dicitur procul dubio per λιτοῦν: ut notetur quod Deus illud acceperit tanquam τιμιον εἶμα, quod acquiescentiam suam in eo fuerit testatus, quod odoratus fuerit hoc bonæ odoris sacrificium atque in eo complacuerit; porro, quod clamorem ejus exaudiverit gratiose, atque ad illum attenderit, est enim attendere ad aliquid idem quod non spernere Psal. LXIX. 34. & denique, quod ipsam Messiaë personam, paterna cura fuerit profecutus, tutela, atque defensione. Sed & non abominatus est ἰσχυρῶς, ea quæ vidimus omnia, DEUS, quæ phrasibus cum ipsius λιτοῦντος exaggerationem dicat, simul apparet, quam id indigitetur, quod illud sacrificium Messiaë tanquam

quam singulare כִּי־רָאָה receperit Deus, ejus hostiam tanquam hostiam sanctissimam acceptaverit, ad ejus preces tanquam suffitum sibi gravissimum attenderit, totamque personam gratiose pariter atque honorifice aspexerit, ut tamen à proceribus Judæis factus ipse esset נבלה *cadaver*, mors tamen ejus pretiosa esset in oculis Domini: Quæ omnia quantam veris fidelibus materiam laudis suppeditent, non est quod pluribus jam explanemus.

§. XVI. Quando verò etiam addunt Apolloli, quod *glorificandus esset Jehovah*, quoniam לא הסתר פניו ממנו *non absconderat faciem ab illo* sc. inope, s. Messia, in statu passionum atque paupertatis constituto, unusquisque videt, quam denuo majora significentur, tamen minora recensentur; In eo enim quod negative dicitur Deum *non abscondisse faciem suam ab illo*, positive gratiosa faciei Jehovahæ resectio & illuminatio repræsentatur, quod lucem faciei suæ elevaverit super ipsum, gratia sua & favore eum fuerit amplexus, tum, cum maxime opis erat indigus; locutione deprompta ab hominibus faciem suam à re vel persona ingrata avertentibus, aut frontem saltem nubilam & corrugatam ipsis exhibentibus, è contra verò exporrectam præbentibus faciem, atque serenam, faciemque suam convertentibus ad rem personamve acceptam & favore dignam: Neque autem, quod hic Deus dicitur *non abscondisse faciem suam à Messia*, id adversari potest ipsi Messia in passionibus querelæ, juxta vs. 2. & seq. siquidem, nec in perpetuum, sed paululum, nec, nisi, ut tanto majori gloria coronaretur, desertus fuerit Christus, ita tamen ut Deum quoque *Deum suum* in summis appellare possit angustiis, veluti ipsa quoque in gloriam eversio, hac phrasi *resectio faciei Jehovahæ* nobis exprimitur, quæ signum erat auxilium ipsi non fuisse denegatum: Quæ res, quam denuò glorificationis præberet materiam, atque semen Jacobi, ecclesiamque primogenitorum sub principio Novi Testamenti instigare posset ad honorem Deo tribuendum & gloriæ pondus ipsi adscribendum, norunt illi, qui *resecta facie gloriam Domini κατ'οπτριζόμενοι*, ad eandem illam *transformantur imaginem ἀποδόξης εἰς δόξαν, κατὰ τὴν ἀποκρυφισ πνεύματος*. 2 Cor. III. 18.

§. XVII.

§. XVII. Sed & ut *revereatur Deum semen Israëlīs*, mōnent Resurre-
 ctionis Christi præcones, quoniam Deus *שמע אליו בנפשו cum quiritaretur*
Messias ad ipsum, eum exaudiverat: Quis non eum *revereatur* Dominum cu-
 jus adeò tremenda est sanctitas, ut à proprio quoque exegerit filio peccato-
 rum debita, antequam suas obscuraret aut obscurare pateretur virtutes? Quis
 non sacro quodam percelleretur *timore* atque *tremore* eorum illo Domino?
 qui adeò rigide suum prosequitur jus, & *δικαιωμα* Legis, quod est *δικαιω-
 μα τῆς Θεῆς*; & adeo tamen etiam benignum se exhibet *Deum & Patrem*, ut
 suo tempore quoque faciat præterire passionum calicem, ut non derelinquat
 suos ad se venientes, ut opus tantum salutis ut perficeretur effecerit, dum ex-
 audiverat Messiam ad se clamantem: Quis illum non & neminem alium me-
 tueret? qui audiverat & exaudiverat Christum ad se clamantem, quando is à
 Diabolo, uti nervosè COCCEJUS, & toto mundo oppugnabatur. Qui
 Christum audit, audiet & nos: qui illi suffecit & nobis sufficiet ad omne
 bonum, contra omne malum; Uti enim ab *exauditione Patribus facta ipse*
 CHRISTUS *γ. 7. 8.* argumentum petit suæ exauditionis, ita sane fideles,
 Israëlità veri, ab *exauditione Messie & Patribus facta*, argumentari pote-
 rant, sibi quoque, modo in lucta pergerent & constantes permanerent, non
 defuturum Dei auxilium nec defuturam exauditionem plenariam; Quæ me-
 ditatio, ut juxta Pf. L. 15. *Deum* quoque *invocarent in die tribulationis*, &
ἐν φόβῳ τῆν τῆς Παροικίας χρόνον transigerent, 1 Petr. I. 17. eos instigare
 poterat.

§. XVIII. Iisdem verò argumentorum nervis post Domini Nostri J. C.
 resurrectionem APOSTOLOS suam intendisse orationem ad *religiosos &
 εὐλαβεῖς* Act. II. 5. ex Judæis potissimum directam, ex ipsa Historia colligitur
 Apostolorum: PETRI concio Pentecostalis, de Resurrectione Christi, *quem*
exaudiverat quem paululum exinanitum honore & gloria coronaverat, cujus
 Sacrificium & Personam *nec spreverat nec abominatus* fuerat Deus, eum fa-
 ciendo & declarando Act. II. 36. *Κυριον και Χριστον*, cum habebat effectum
 ut laudarent Deum Act. II. 47. ejusque celebrarent gloriam, fieretque
πάση ψυχῆ φόβος Act. II. 43. PETRI & JOHANNIS Act. III. & IV.
 Orationes eodem pertinebant, atque etiam sacrum quandam coram Domi-
 no timorem excitabant in audientibus, ut etiam locus Act. IV. 31. *ἐν ᾧ ἦσαν*
συνηγμενοι concuteretur, *και ἐπληθῆσαν ἀπαντες πνευματιος ἀγάης, και*
ἐλάλων τον λογον τῆς Θεῆς μετῆ περήσιας. Ne de APOSTOLORUM
 scriptis in genere quidem ad universam ex Judæis & gentibus collectam eccle-
 siam spectantibus, in specie tamen ad *Judeos & imentes Deum* ex iis dire-
 ctis, quicquam loquamur, quippe quæ JESUM ubivis exhibent Nazarenum,
 Sacro Spiritu ac potestate à Deo unctum, ex mortuis refuscitatum &
εἰσκαθηδεντα ἀπο εὐλαβειας.

IVX

F I N I S.

ANNEXA DEFENDENTIS.

- I. **A**damo in statu integritatis Trinitatis mysterium non ignotum fuisse sit probabile.
- II. Ne Angelorum quidem creatio Mose est prætermiffa, quamvis, quod primo die sexidui pulcherrimi creati fuerint, ex aliis colligamus Scripturæ S. locis.
- III. Vocabulum כָּאֵרִי Psal. XXII. 17. verti debet per sicut Leo ille, Leonis vero emblemata in Historia Passionis Dominicæ sifsebat Pilatum.
- IV. Math. XXII. v. 12. per hominem non indutum veste nuptiali intelligimus Papam Romanum à vera fidei professione, atque ab externo quoque pietatis charitatisve exercitio alienum.
- V. Fœdus Sinaiticum non tertium quoddam inter naturæ & gratiæ fœdus intermedium exhibet, sed novam solummodo atque umbratilem fœderis gratiæ sifit œconomiam.
- VI. Mariam Virginem ex profapia Davidis ortam fuisse, adversus Socinianos Defendimus.
- VII. Fundamentum electionis non esse fidem prævisam meritum quidem Christi apprehendentem sed ut opus tamen hominis spectatum, adversus Arminianos tuemur.
- VIII. Præcepta Legis Cerimonialis, cultum Leviticum spectantia non ex ritibus idololatricis antiquissimarum gentium derivari debere adversus Spencerum & ejus similes docemus.
- IX. Verum Samuelem à Pythoniffa Endorea excitatum fuisse negamus.
- X. Solam nos fidem justificare adversus Pontificios asserimus.
- XI. Sanguinis & suffocati interdictum neque ex jure naturæ derivari potest, neque Christianorum quenguam obligat.
- XII. Melchisedecum ipsum Filium Dei fuisse verosimillimum est.

F I N I S.

C

AAN

AAN DEN HEERE

DE HEER

MATTH. WILHELMUS
ADAMUS RHOER,Op zyne Redenkaveling over den
XXII. Psalm.

GEen Kunst of eed'le Wetenschap
 Is ooit zo luisterryk verheven,
 Dat een die zig wil Moeite geven,
 Niet opftygt tot een hogen Trap,
 Om haar Geheimen na te spooren,
 En stellen in een helder Licht;
 Zo lang geen Vlyt voor Traagheid zwicht,
 Zal niets den Voortgang kunnen storen.
 Dog 't is ook waar! wat Naarfigheid
 Men aanwend in het onderzoeken,
 Zo blyft'er in verholen Hoeken
 Jets over, 't geen eerst door den Tyd
 Word van den Na-Neef uitgevonden;
 Hoewel die de eerste Grondslag legt,
 Den naam als Stichter, en met recht
 Verdient, dewyl men op zyn Gronden
 Slegts heeft gebouwt, en 't ligter is
 Om by 't gevonden iets te voegen,
 Als dat men eerst door naarstig zwoegen,
 't Begin haalt uit zyn Duisternis.
 Dus kan de Jeugd dan 't veiligst treden,
 Om 't Pad der Wysheid in te slaan,
 Op 't Spoor van die zyn voorgegaen
 Met onvermoeide en nyv're Schreden;

En

En naderende daar wel eer
 Zyn Voorzaad 't onderzoeken steken,
 Of door de Dood liet in Gebreken,
 Als die te vroeg hem wierp ter neêr,
 Dan weet men, steunende op die Gronden,
 Hoe dat men verder soecken moet,
 Tot zig in 't Eind zyn Wensch voldoet,
 En 't lang gezogte word gevonden.
 Zo volgt hier ook een nyv're Zoon
 Op 't Voet-Spoor van zyn brave Vader,
 En toont wat Bloed hem door zyne Ader
 Steets stroomt, en streeft hem na de Kroon.
 Heer RHOER, ontziende Dag nog Nagten,
 Zelfs van zyn ted're Kindsheid aan,
 Om in Geleertheid voort te gaen,
 Deed altoos ons iets groots verwagten:
 Waarvan hy reets de Blycken toont,
 Nu hy mét zo veel Drang van Reden
 Tot Overtuiging, weet te ontleden
 Hoe Vortt Messias wierd gehoont,
 En moest door zo veel bitter Lyden,
 Op dat wy van den Dood bevryd,
 Ten Leven wierden ingeleid,
 Den Weg der Zaligheid bereiden.
 Al is 't den Joden Ergernis,
 Die opgeblazen van Gedachten,
 Geen nederigen Jesus wagten,
 En dat 't den Griek een Dwaasheid is!
 Zo roemen wy nogtans in 't Sterven
 Van desen Gods geliefde Zoon,
 Die nu zit op zyn's Vaders Troon,
 En ons de Levens-Kroon doet erven.
 Komt dan o blinde Joden! leert,
 (Zo gy het Leven wilt behouwen,
 Gelyk de Vaeders,) dan vertrouwen

Op Jesus, van ons hoogft geëert.
 En gy o afgedwaalde Heiden!
 Zo gy uw Zielen Heil bemint,
 Dat niemant als in Jesus vind,
 Zo eerbied dan zyn dierbaar Lyden.
 Dus roept myn Jonge Boet-Gezant
 U toe, en zoekt u af te trekken
 Van 't Spoor, dat u ten Val zou strekken,
 En leid als 't ware u by de Hand
 Om op het Hemels-Spoor te treden,
 Op dat uw Ziel de Zaligheid
 Geniet, die Jesus heeft bereid;
 Volgt dan met onvermoeide Schreden.
 Zyn dit o wel geleerde Heer!
 Van uw Geleertheid de eerste Vruchten,
 Wat heeft men dan niet groots te dugten,
 Als gy in 't openbaar uw Leer
 En Predik-Ampt eens zult verrichten?
 Of als een trouwe Wachter staan,
 Om Gods Gemeente gaa te slaan;
 En helpen Sions Muuren flichten?
 Dan zien wy als een Flonker-Ster
 U, als wel eer uw Vader pralen,
 Aan 't Kerck-Gewelf met Schitter-Stralen,
 En lokken Zondaars, die nog ver
 Afdwalen, en in 't duifter waaren,
 Vervreemt van 't ware Levens-Licht,
 Om weêr te keren tot hun Plicht,
 Haar Zielen voor 't Verderf te sparen.
 Dus Kroon de Alzegenaar dan 't Werck!
 En wil u met zyn Gunst bestralen,
 Zyn Geest op u doen nederdalen,
 Tot Opbouw van zyn Naam en Kerck.

J. A. V. O.

Fd 3984

ULB Halle

002 164 590

3

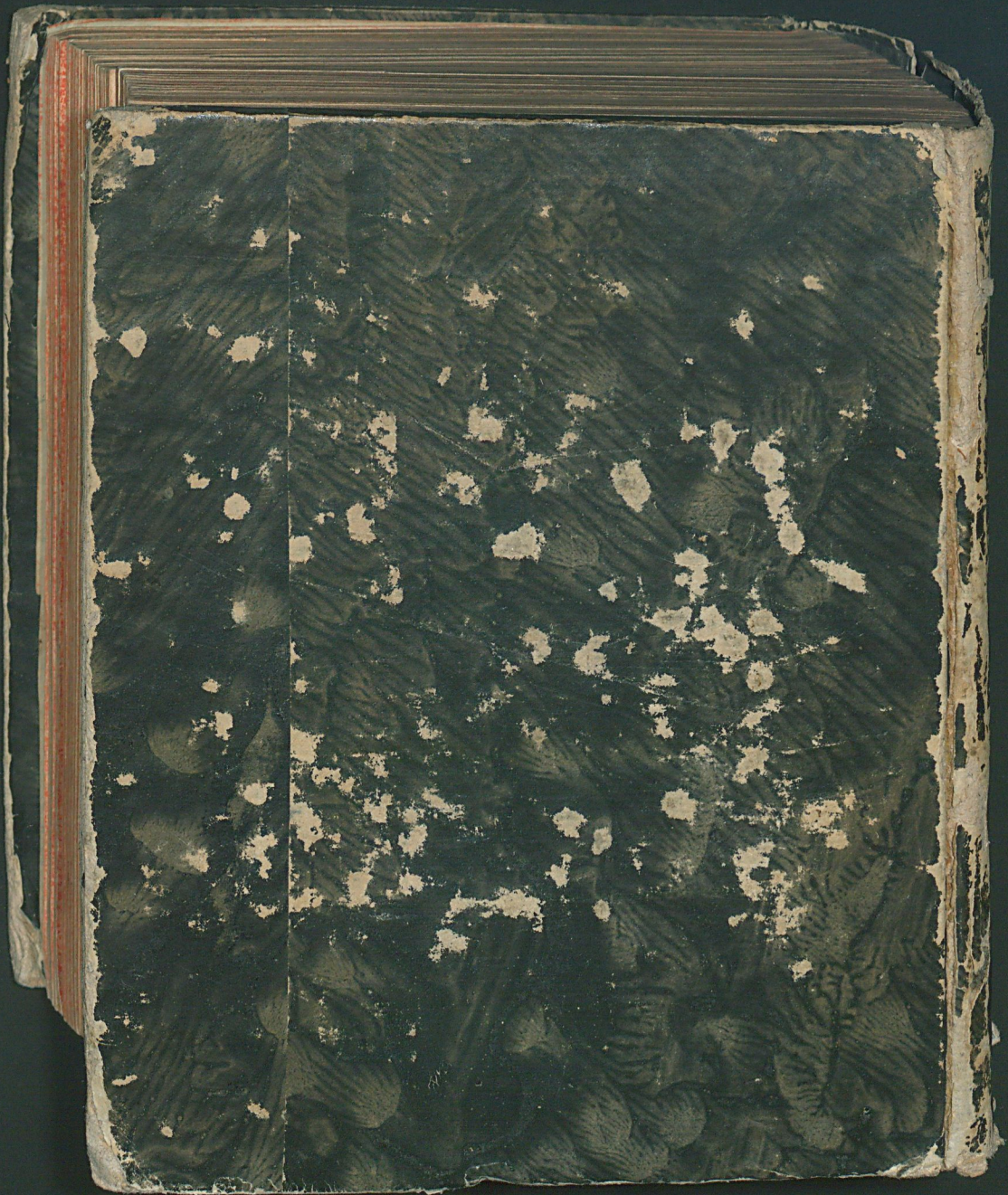
TA-OL

V317

MW

THEOLOGICA I.

22

cum

I XXII.

32.

TE DEO

SIDIO

GERDESII

usdemque Facult.

e Prof. Publ.

2. s.

DET

ADAMUS RHOER

GELRUS,

Maji 1735.

RHENUM,

Academiae Typographi.

CCXXXV.

23.

X

